

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

H Y S T E R I A.

DISSEMINATION

INFORMATION

BY

THE UNITED STATES

Mitchell (Jos)

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

H Y S T E R I A.

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOSEPHUS MITCHELL,

ANGLUS,

Societ. Regiae Physic. Edin. Soc. Honorar.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis,

EDINBURGH

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIX.

DISSERTATIO MEDICA

DE

H. V. S. T. E. R. I. A.

QUAM

AVGVSTVS

WILLIAM ROBERTSON

MDCCCXXXIII

IN ACADEMIA MEDICA

EDINBURGH

PER R. ADAM

PRINTING OFFICE

OF THE UNIVERSITY

OF EDINBURGH

IN THE MUSEUM

OF THE

ROYAL SOCIETY

OF EDINBURGH

OF THE

ROYAL SOCIETY

OF EDINBURGH

OF THE

ROYAL SOCIETY

OF EDINBURGH

OF THE

ROYAL SOCIETY

OF EDINBURGH

Viro eximio et erudito,

ROBERTO STEAVENSON, M.D.C.R.M.E.S.

Artem Hippocraticam,

Apud Bervicenses,

Summa cum peritia et felicitate,

Exercenti;

Ob benevolentiam amicitiamque in sese

Demonstratas,

Hanc Dissertationem Inauguralem,

Grati animi summaeque observantiae

Testimonium,

D. D. CQUE

A U C T O R.

Vito eximo et studio

ROBERTO STEVENSON, M.D.C.C.

Amici et discipuli

Amici et discipuli

Summi et magni et honoris

et ceteris

Opus hoc est in honorem

et ceteris

Hanc Dissertationem

et ceteris

et ceteris

D. D. C.

A. M. C. C.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

H Y S T E R I A.

LEGIBUS florentissimae hujus academiae obtemperaturus, quae, ab omnibus summos in medicina honores affectantibus, requirunt, ut aliquod sui in arte Hippocratica progressus specimen in lucem edant, de hysteria breviter agere mecum statui.

Adeo frequens erat hic morbus, diebus Sydenhamii, ut non dubitaverit egregius iste medicus affirmare, eum partem mediam omnium

A

chronicorum

chronicorum simul sumptorum constituisse; aeque frequenter autem, vel potius, saepius sese ostendit nunc dierum, ac quando ille scripserit; cum perpaucae equidem foeminae sint, quae, aliquo saltem tempore vitae suae, quaedam symptomata hujusce morbi multiformis non perpessae fuerint. Haud mirum est igitur, quod omnes fere medici tam multam attentionem ei semper praebuerunt; sed plurima, cum ad ejus naturam, tum medelam, spectantia, adhuc haud minus effugerunt investigationes recentium, quam vetustorum medicorum. Hinc minime est expectandum, quod tyro inexpertus huic lucem affunderem. Quae ab aliis collegi, ea solummodo notavi.

Permagnam nominum varietatem, inter auctores medicos, sibi adeptus est; sicuti passio, suffocatio, strangulatio hysterica, epilepsia uterina; et multa alia, quorum pleraque, parum idonea suae naturae opinione, quaesivisse videtur.

DEFINITIO.

DEFINITIO.

“ Ventrīs murmura ; sensus globi in abdo-
“ mine se volventis, ad ventriculum et fauces .
“ ascendentis, ibique strangulantis ; sopor ; con-
“ vulsiones ; urinae limpidae copia profusa ;
“ animus, nec sponte, varius et mutabilis.”
Clariff. Cullen. Synopf. Nosolog. Method. Ed.
4ta Gen. LXIII.

HISTORIA MORBI.

Symptomata usitatiora solummodo enarra-
bo ; omnia enim exequi, dissertatiunculae hu-
jusmodi fines longe excederet ; fere enim infini-
ta sunt, et quam maxime diversos morbos con-
stituere videntur ; vix similem faciem in duabus
aegrotis gerunt, vel etiam in eadem diversis
temporibus ; adeo ut, non sine gravi causa,
dixit

DE HYSTERIA.

dixit medicus illustris, “ ea tam varia atque
“ ad invicem contraria specie variare, quam
“ nec Proteus lufit unquam, nec coloratus spec-
“ tatur Chamaeleon*.” Hinc plurimi auctores,
de diversis symptomatibus separatim et sub toti-
dem capitibus tractant, quasi revera diversa es-
sent natura; in hoc autem, me iudice, multum
aberrarunt; nam, etsi tam varias formas induit
diversis temporibus, cum tamen hae omnes ab
una conditione corporis pendent, in eadem ae-
grota occurrunt, et iisdem cedunt remediis,
certe non diversos, sed unum morbum consti-
tuunt. Nullum certum ordinem observant
symptomata; et igitur omnem in earum descrip-
tione methodum prohibent.

Primo, aegrota corripitur corporis universi
languore, lassitudine, ac debilitate, suspirio fre-
quenti, oscitatione, et pandiculatione, cum to-
tius corporis horrore, rigore, ac frigore; sensus
cum externi, tum interni, hebent; et caput, vel
dimidium ejus, vel demum perexigua pars,
(quando ovum vel clavus hystericus denomina-
tur) dolore fixo vix tolerabili vel pulsatilis, vel
distensilis, vel utriusque generis, afficitur, saepe
cum

* Vide Sydenham Epist. ad Cole.

cum vomitione immani stipato, lachrymatione, vertigine, tinnitu aurium, et summa anxietate. Postea sensum obtusum, motumque obscurum, in ima et sinistra abdominis parte, et quasi circa sedem uteri experiuntur; et tunc globum, nunc majorem, nunc minorem, molliorem, durioremve; qui, post varias convolutiones, intestinorum quasi tractum sequentes, atque cum inflatione, et murmure factas, ad ventriculum citius serius ascendit, ubi inflationem, dolorem, anxietatem, nauseam, atque vomitum enormem aliquando excitat. Quibusdam in casibus, non ultra progreditur. Saepius autem, postea ad fauces ascendit; in quibus haerens, eas constringit, et obstruit, devorandi, spirandique difficultatem faciens; et nunc veluti fune strangulatae et suffocatae sentiunt. Sensus hic molestus nonnunquam per plures dies manet, sine ullis aliis morbi symptomatibus, vel postquam alia cessarunt; sed plerumque, cito post globi in fauces adventum, alia symptomata superveniunt; totum corpus, vel pars ejus, et praesertim truncus, diris convulsionibus agitur; digitum plerumque spastice intra volam trahuntur; et pectus violentissime plangunt aegrotae; umbilicus adeo retrorsum trahitur, ut fovea, satis magna, media relinquitur;

relinquatur; sphincter ani adeo stricta et arcta est, ut nec ullus flatus emitti, nec clyisma injici, possint. Vel delira loquuntur, vel diris ejulati-
bus terrent spectantes; aliquando truncus vio-
lenter et spasmodice antrorsum, vel retrorsum,
trahitur, et in talibus posituris per tempus reti-
netur; oculi etiam nonnunquam fixi et immoti,
et artus rigide extensi, ut in tetano; aliàs cata-
lepsis invadit, ita ut omni sensu, motu, et exci-
tatione expertes, quasi statuæ videntur, et artus
omnes novos situs retinent; mox totum corpus
attollitur, et incredibili velocitate in gyrum
vertitur; nunc in profundo sopore jacent, et
facies, cum collo, a sanguine tumida est, et ru-
bicunda, vel plane apoplecticae sunt. Hemi-
plegia etiam aliquando subsequitur; ventriculus
saepe omnibus dyspepsiae signis laborat; qualia
anorexia, nausea, vomitus, cardialgia, gastro-
dynia, inflatio, ructus acidi vel putridi, pica,
malacia, bulimia, et similia; et saepe praecordi-
orum summa urget oppressio, anxietas, et dolor;
alvus plerumque fortiter est adstricta, et vix
sine arte redditur; et saepe dolores, inflationes,
et borborigmos patitur. Aliquando gravi colico
dolore corripuntur, et torminibus intestinorum
crudelissimis, cum vomitu continuo, et, in qui-
busdam

busdam casibus, etiam per multos dies perstantibus, et nonnunquam in ictero desinentibus, cum magna anxietate stipatis; alias autem alvus liquida evadit, adeo ut, sub ipso paroxysmo, copiosum accedat illius profluvium; tenesmus saepe adest, cum dolore pungente et ardente, in recto intestino. Immanis pulsatio haud raro in abdomine percipitur; saepe ingentem ad min-gendum stimulum experiuntur, et urina copiose redditur, et clara instar aquae: Nunc dolorem circa renes experiuntur, qui paroxysmum nephriticum adeo simulat, ut prorsus foret impossibile unum ab altero dignoscere; nam doloris genus, atque locus, eadem sunt in ambobus, in utrisque etiam, ureteris tractum sequitur dolor, et perpetuus adest vomitus. Vesica etiam saepe gravi dolore afficitur, vel irritationis, et caloris sensu, cum stranguria; aliquando urina ex toto supprimitur. Pulmones saepe afficiuntur gravi dyspnoea, cum angustiae in pectore sensu, et insultu verè asthmatico; aliàs autem tussi sicca, creberrima, et fere continua; et in quibusdam peculiariter sonora. Singultus saepe adest. Cor violentissime palpitat, adeo ut vix credere potest aegrotata, quin ab adstantibus audiri debeat; arteriarum pulsus admodum variant, tum quod ad vires,

vires, tum frequentiam; et saepe intermissiones observantur, sed plerumque multo frequentiores sunt, et etiam absenti paroxysmo, quam aliis solet. Respirationis etiam frequentia, utpote cordis actioni proportionem tenens, multum variat; syncope saepe advenit, praeceuntibus vertigine, nausea, et vomitu; et ejus paroxysmi cito sese subsequuntur. Aliquando adeo alta et perfecta evadit, et tamdiu durat, ut, pro mortuis habitae, sepulchris demandatae fuerunt miserae. Musculi diversi tremunt, vel spasmo laborant. Partes variae nunc gravi dolore corripuntur, cum constrictionis sensu; nunc tensionis sensu, vel ipso tumore, et saepe eodem tempore, vel aliàs, insigniter frigent, et algent, etiam par ac cadaver, adeo ut nullis modis possint calefieri, pulsu nihilominus recte se habente. Alias, et praesertim nocte, queruntur de aestu volatico, in partibus diversis, qui cum frigoris sensu haud raro alternatur; hinc facies nunc rubet nunc pallet. Vehementem pruritum, vel formicationem, et rosionis sensum, in certis partibus experiuntur. Purpuracea efflorescentia aliquando cutim occupat. Sputatio continua eas saepe infestat, etiam per plures septimanas. Nonnunquam totae sudore diffluunt, qui aliquando frigidus est.

Aliae

Aliae valde lachrymantur, aliae in cachinnos solvuntur, vel hi affectus cito sese sequuntur. Somnus est turbulentus, vel nullus, et insomnia horrida, atque incubus, illas infestant. Chlorosis vel leucorrhoea saepe adfunt. Catamenia fere semper valde sunt irregularia, et vel absunt, vel deficiunt, vel nimia copia fluunt; et, circa periodum menstruum, omnia symptomata ingravescent. Sensibilitas earum tam magna est, ut levissimus januae strepitus, dum pulsatur, clauditur, vel aperitur, vel omne subito et inexpectato oblatum, magnopere eas turbet. Animus adeo varius, inconstans, et mobilis, ut nunc ad tristitiam, nunc ad summam laetitiam, valde dispositae sint; et denique omnia pathemata facillime excitantur, ita ut nulla quiete diuturna fruantur. A levissimis malis, anxiae et moestae eveniunt. Curationem desperant, et multos consulunt medicos. Postquam plura vel pauciora symptomatum supra dictorum (omnia enim minime uno eodemque tempore accidunt), per incertum tempus, et cum majore vel minore violentia saevierunt, paroxysmus tandem remittit; partes extremae calorem suum recuperant; pulsus mollior, plenior, tardior, et magis regularis evadit, facies explicatior, atque colora-

tior fit. Oculi attolluntur, et nitorem suum recuperant; borborygmi et murmura ventris audiuntur, et flatus copiose emittuntur. Fluidum mucosum, et aliquando sanguinolentum, e vagina defluit, et quasi profundo somno evigilantes, cum singultu, et frequenti suspirio alto et profundo, vocem, sensum, et motum recipiunt, et ad pristinam sanitatem paulatim revertuntur. De dolore autem capitis gravativo, vertigine, totius corporis languore, et lassitudine plerumque, per aliquod tempus, conqueruntur. Incertis intervallis redintegrantur paroxysmi. Aliquando autem, ex vi consuetudinis, exacte periodice revertuntur.

D I A G N O S I S.

Pleraque hujus morbi signa adeo alios morbos simulant, et imitantur, ut saepe admodum difficile evadat ea a veris idiopathicis affectibus dignoscere. Praeterea, ante cel. Hoffmanni tempus, qui primus hunc ab hypochondriasi longe distare ostenderit, medici etiam clarissimi dyspepsiam,

pepsiam, hypochondriasin, et hysteriam, adeo inter sese commiscuerunt, sub appellatione vaga, et indefinita, "symptomata nervosa," ut summa confusio obtineret; hypochondriasin etiam, illum virorum, quem hysteriam foeminarum, morbum esse docuerunt. Nunc autem, etsi nonnulla horum affectuum signa illis omnibus invicem communia sint, diagnosi satis facilis atque certa reddita est.

Hypochondriasis ab hysteria differt, diversitate temperamentorum eorum his duobus morbis laborantium; ita hypochondriaci, fere ad unum, temperamento melancholico gaudent; hoc autem notatur, compagine firmiore, sicca, et macra; universa cute dura, aspera, nigra; venis plurimis magnis turgidis; arteriis parvis; oculis fuscis, vel nigris; capillis et superciliis nigris, ficcis, et multum crispatis; facie atra, et aspectu meditabundo; tenaces sunt propositi; sensus interni et externi multum imminuuntur. Musculi tardi sunt, et torpidi; et hinc pulsus tardior, nec facile acceleratur, et omnes secretiones et excretiones parciales et aciores. Omnes animi affectus aegre moventur, sed, semel moti, alte descendunt, et diu impressi manent.

Hysteriam

Hysteriam vix unquam patiuntur ; quae, e contra, invadit foeminas temperamenti sanguinei ; quod autem dignoscitur, solidis laxis, atque sanguine et humoribus plenis ; cute molli, laevi, nitenti, calida ; capillis mollibus, succosis, et vel rufis, vel flavis, vel albis ; venis exilibus ; arteriis amplis ; vultu florido et hilari ; magna sensibilitate ac mobilitate sunt praeditae, et hinc pulsus frequentior naturali plerumque est, et facile adhuc celerior redditur ; secretiones etiam et excretiones omnes copiosae sunt, et mites ; ingenium hilare et vividum est. Affectus facile moti et concitati, sed aequae facile sopiti ; debiles sunt atque mutabiles.

Hypochondriasis raro adoritur ante annum aetatis trigesimum quintum, vel quadragesimum, quando sanguinis libramen ad venas divertitur, et inde diminuta multum sensibilitas ; hysteria autem plerumque invadit foeminas juvenes, pubertatem inter et annum trigesimum quintum aetatis.

In hac globus, clavus, convulsiones, spasmi, et syncope, pathognomonica merito judicantur ; in illa enim desunt. In hypochondriasi abdomen,

men, et praecipue ventriculus, tumet et extrorsum distenditur; in hysteria saepissime fortiter retrahitur. Haec plerumque subito vehementer et ex improvise invadit miseras, adeo ut repente in terras concidant, vel dejiciantur, et aequè subito discuti solet; vel solo plumarum accensarum odore, et inter paroxysmos illibata gaudent sanitate; illa autem minime subito invadit, semper per longum tempus durat, nec unquam subito discutitur. Hysteria viduas, gravidas, vel puerperas adoritur, et post gravem animi affectum, vel menostasiam, similesque causas nervos afficientes; at hypochondriasis viscerum abdominalium obstructions plerumque pro causa occasionali agnoscit, et semper comites adjungit dyspepsiam, et summam tristitiam, et metum mortis inanem, quae in hysteria vulgo absunt. Hypochondriasis frequentior est tempestatibus et regionibus frigidis, hysteria iisdem calidis; haec a summa irritabilitate, ista a torpore, pendet; haec in epilepsiam, furorem uterinum, vel febrem acutam, aliquando transit; ista in melancholiam fixam, vel maniam, morbum nigrum, icterum, ascitem, tympanitidem, vel febrem lentam hecticam. Diversas prorsus curationes postulant; hysteria frigus et astringentia; hypochondriasis

Hysteriam vix unquam patiuntur ; quae, e contra, invadit foeminas temperamenti sanguinei ; quod autem dignoscitur, solidis laxis, atque sanguine et humoribus plenis ; cute molli, laevi, nitenti, calida ; capillis mollibus, succosis, et vel rufis, vel flavis, vel albis ; venis exilibus ; arteriis amplis ; vultu florido et hilari ; magna sensibilitate ac mobilitate sunt praeditae, et hinc pulsus frequentior naturali plerumque est, et facile adhuc celerior redditur ; secretiones etiam et excretiones omnes copiosae sunt, et mites ; ingenium hilare et vividum est. Affectus facile moti et concitati, sed aequae facile sopiti ; debiles sunt atque mutabiles.

Hypochondriasis raro adoritur ante annum aetatis trigesimum quintum, vel quadragimum, quando sanguinis libramen ad venas divertitur, et inde diminuta multum sensibilitas ; hysteria autem plerumque invadit foeminas juvenes, pubertatem inter et annum trigesimum quintum aetatis.

In hac globus, clavus, convulsiones, spasmi, et syncope, pathognomonica merito judicantur ; in illa enim desunt. In hypochondriasi abdomen,

men, et praecipue ventriculus, tumet et extrorsum distenditur; in hysteria saepissime fortiter retrahitur. Haec plerumque subito vehementer et ex improvise invadit miseras, adeo ut repente in terras concidant, vel dejiciantur, et aequè subito discuti solet; vel solo plumarum accensarum odore, et inter paroxysmos illibata gaudent sanitate; illa autem minime subito invadit, semper per longum tempus durat, nec unquam subito discutitur. Hysteria viduas, gravidas, vel puerperas adoritur, et post gravem animi affectum, vel menostasiam, similesque causas nervos afficientes; at hypochondriasis viscerum abdominalium obstructions plerumque pro causa occasionali agnoscit, et semper comites adjungit dyspepsiam, et summam tristitiam, et metum mortis inanem, quae in hysteria vulgo absunt. Hypochondriasis frequentior est tempestatibus et regionibus frigidis, hysteria iisdem calidis; haec a summa irritabilitate, ista a torpore, pendet; haec in epilepsiam, furorem uterinum, vel febrem acutam, aliquando transit; ista in melancholiam fixam, vel maniam, morbum nigrum, icterum, ascitem, tympanitidem, vel febrem lentam hecticam. Diversas prorsus curationes postulant; hysteria frigus et astringentia; hypochondriasis

chondriasis autem calorem, emollientia, et stimulantia; raro viri hysterici sunt; foeminae autem, et praesertim senes, frequenter hypochondriacae.

A dyspepsia dignoscitur, ex aliis hysteriae signis praeiuntibus; in hac enim, aegrotae nunquam convulsionibus afficiuntur, vel ullis aliis malis, nisi quae a ventriculo et intestinis male affectis oriuntur; qualia sunt nausea, anorexia, vomitus, inflatio, ructus, ruminatio, cardialgia, gastrodynia, &c. *

A syncope vera distinguitur, eo quod alia hysteriae signa eam vel praeiverunt, comitantur, vel postea sequuntur; ita muscoli abdominales aliquando convelluntur, perdurante hac. Multo longius, etiam saepe extenditur, quam syncope idiopathica, quae nunquam ultra horae unius spatium durat; facies potius tumidiuscula est, et rubra, quam pallida et collapsa, ut in syncope vera occurrit; pulsus etiam debilis plerumque percipi potest, ut etiam spiratio lenis, speculum obscurans, vel floccos lanae, vel plumulas leves motitans; ex causis levioribus syncopen hysteri-

ricam

* Vide Cullen's Synops. G. XLV.

ricam facientibus, etiam inter duas distingui-
mus.

Ab epilepsia discrepat hic morbus, quod ple-
rumque convulsiones in hoc leniores sunt, nec
tam generales, ac in epilepsia; mens plerumque
perfecta et integra manet per totum paroxys-
mum, nec saepe spumas ejiciunt, nec fatuitas
unquam ejus sequela; globus et clavus, hyste-
riae pathognomonica, in epilepsia defunt; ali-
quando autem conjunguntur hi morbi in eadem
aegrota, utriusque signis sese manifestantibus.

Arthritidem atonicam quam plurimum simu-
lat hysteria; aetas autem, sexus, et globi sensus,
et convulsiones, plerumque satis hysteriam no-
tant.

Illustrissimus Gregorius tussim hystericam
pro phthifica habitam vidit, et igitur repetitas
venaesectiones infausse factas; sed caetera ho-
rum morborum signa diagnofin satis manifestam
nobis suppeditant.

CAUSÆ

CAUSAE REMOTAE.

Hae vel praedisponentes, vel occasionales, sunt ; priorum indagatio magnis difficultatibus premittitur. Plurimae theoriae et opiniones fuerunt propositae, sed pleraeque cum suis auctoribus conciderunt. Quae autem magis probabilis et vero consentiens videtur opinio, est ista, quae praedispositionem in sensibilitate et irritabilitate totius systematis auctis, et cum mentem, tum corpus afficientibus, ponit ; vel, una voce uti, in mobilitate aucta. Per irritabilitatem intelligere volumus, istam facultatem, qua, admoto stimulo, fibrae musculorum se contrahunt. Per sensibilitatem autem, ista extremorum sentientium vis, quae facit, ut impressiones externae ad nervorum originem deferantur, sensum, et quae eum sequuntur, producentes. Mobilitatem autem auctam esse in hystericis, primo intuitu, satis superque patet. Accidit enim morbus in his praefertim quae ab omni, et levissima occasione, moventur ; quae colligunt, et ponunt iram temere,
et

et mutantur in horas; nunc spe elatae, nunc desperatione depressae, nunc laetitia, nunc moerore, nunc amore, nunc odio, affectae, et semper inaequales; a quovis casu inopinato cor palpitat, et pulsus citatissimus evadit; plerumque evenit circa pubertatem, vel hanc inter et annum trigesimum quintum vitae, ultra quem raro conspicitur, quia nimirum senium torporem et exinanitionem affert; paroxysmi saepissime invadunt circa periodum menstruum, quo scilicet tempore irritabilitas ad summum perducta est; rarius invadit juniores robustiores; nec in rure degentes tam saepe quam urbanas; haec omnia, ni fallor, plane et luculenter demonstrant mobilitatem multum auctam, et fere sine dubio hysteriae feminio est; etenim nulla alia corporis conditio, quantum sciamus, ei producendae aequalis est.

Haec autem conditio mobilis, nullis aliis a causis, originari potest, nisi vel a debilitate, vel a plethora; sed a consuetudine saepissime sustinetur, etsi hae diu fuerint remotae; quando ab irritabilitate praecipue pendet morbus.

C

Debilitas

Debilitas vel possit esse naturalis, et a parentibus proli data, (quod nimis saepe accidere videmus, hoc in seculo omnigeno luxu pravato) et hinc hysteria saepe haereditaria est; vel denique ortum ducere possit a rebus in vitae cursu accidentibus. Hinc Oppidanae et luxuriosae hoc morbo saepe plectuntur. Etiam istae foeminae, quae largas portiones ex infusis theae, vel ex coffaea hauriunt, solidum autem et nutriendum cibum abstinent, vel quae alia narcotica sumunt, qualia nicotiana, opium, liquores spirituos, et similia; quae calidas conclaves, et impuro aequae ac calido aëre impletas, habitant, vel calidas regiones, et quae balneis tepidis nimium utuntur; quae diu in lectis recumbunt, vel parum se exercent; quae menorrhagia, vel aliis hemorrhagiis, diu laborarunt, vel leucorrhoea, et aliis secretionibus morbide auctis; etiam emissionem mensium, praevia febre, dyspepsia, viscerum obstructionibus, vel aliis acutis vel chronicis affectionibus. Fatigatio magna, pervigilium, Venus immodice culta, venaesectio frequentius celebrata, et cathartica saepius administrata, &c. huic morbo dispositionem facere etiam creditae sunt. Pathemata deprimentia, qualia metus, moeror diuturnus, curae, et sollicitudines, amor

ex-

exspes, invidia, zelotypia, &c. ei quoque saepe fundamentum jacent, omnium medicorum consensu.

Omnes hae causae, utpote multum debilitantes cum solidum simplex, tum vivens, mobilitatem magnopere adaugent. Satis enim manifestum est, corpus in statu debili quam in robusto, mobilius esse. Hinc infantes, impuberes, foeminae, et convalescentes, frequentissime morbis spasmodicis laborant. Et aliquando viri debiles, et praesertim pueri, hysterici sunt.

Statum plethoricum quoque mobilitatem augere, plurimis constat observationibus. Ista enim foeminae, quae temperamento sanguineo gaudent, hysteriae plerumque patent. Hoc autem temperamentum jam satis designavimus. Puellae amenorrhoea laborantes hunc morbum vulgatissime patiuntur; saepe originem trahit ex victu lautiore, et opiparo, cum parca exercitatione; vel ab haemorrhagiis, et secretionibus affuetis, diminutis; vel ulceribus, et eruptionibus desiccatis. Forte, ob plethoram quoque, mulieres steriles magis quam puerperas, et igitur juniores viduas, invadit, quia nimirum foetum
non

non nutriunt, nec lochiis, lactis secretionem, et similibus, debilitantur. Denique, morbus saepe tollitur plethoram minuendo. Nec miremur plethoram foeminas huic malo opportunas reddere, cum haec corporis conditio fere semper cum solidorum laxitate et debilitate conjungatur; et quoniam fibrarum moventium tonus in plethoricis, magis a tensione vasorum, quam a robore eorum, pendeat, ita mutationes fluidorum quantitatis, quae adeo frequentes sunt, mobilitatem non dare non possunt. Praeterea, plethora, fibras sensibiles distendendo, eas sensiliores reddit, et igitur magis irritabiles.

Debilitas autem et plethora ad morbum foeminas proclives faciunt, non solum totum corpus directe afficiendo, sed forte praecipue organis genitalibus statum morbidum inferendo, unde, per sympathiam istam miram quae haec inter organa atque systema totum nervosum locum habet, universum corpus morbose sensibile, et irritabile redditur, et ad motus inordinatos suscipiendos valde disponitur.

Inter causas praedisponentes consuetudinem enumeravimus; et haud dubium est, quin haec multum

multum polleat hujus et aliorum morborum convulsivorum reditui favendo ; ex hoc principio pendet, quod omnis actio frequentius repetita facilius fit ; et hinc plures morbi spasmodici, reiteratione diuturna, non solum facillime reperiuntur, etsi causae praedisponentes fuerint amotae, sed etiam quasi constitutionales eveniunt, et nequaquam injucundi ; igitur iis aegrotae facillime cedunt. Ab hac observatione, pars medicae minime aspernanda colligenda est.

CAUSAE OCCASIONALES.

Corpore jam hysteriae proclive facto, res vel levissimae, et quae aliae nullos effectus ederent, morbum excitare sufficient. Omnes igitur causas excitantes enumerare opus fere infinitum foret ; igitur praecipuarum solum mentionem injiciam. Vel mentem, vel corpus afficiunt ; et vel directe stimulant, vel vim cerebri minuunt ; quae mentem afficiunt, sunt pathemata varia, quorum excitantia, ut nimia laetitia, ira, amor spe et voluptate stipatus, et salacitas nimia, praefertim

sertim inter menstruandum, et similia, cerebrum directe stimulant; deprimentia autem, ut horror, terror, moestitia, amor exspes, frustratio, pudor, et alia id genus, vim cerebri minuendo agunt.

Sympathia, denique, cum aliis similibus morbis laborantibus, saepe morbum in spectantibus excitat. Hic autem effectus oritur non solum ab horrore, quem tale spectaculum facit, sed forte praecipue ab imitationis vi, in nobis adeo conspicua.

Quinimo imaginatio ipsa aliquando morbum excitare videtur, sine ulla causa externa adhibita, in his quae saepe antea ejus insultibus fuerunt objectae.

Quae morbum excitant corpus afficiendo, sunt omnes impressiones fortes ei illatae, et vel doloris, vel voluptatis. Exempla doloris sunt in odontalgia, epispasticis, et similibus, quae aliquando morbum faciunt. Voluptatis exempla habemus; in morbo a venere culta excitato vel a partium sensilium titillatione, et similibus.

Vermes

Vermes intestinorum, et primarum viarum acrimonia, etiam aliquando morbum arcessunt; ut etiam irritamenta aliis partibus sensilibus applicata, sicuti utero, et hinc menses ipsi, praesertim si difficilius fluunt, huic progignendo aliquando sufficiunt.

Quidam insuper odores malum nonnunquam inferunt, et hi, vim cerebri minuendo, agere videntur. Hoc autem notandum est, quod nulla vi recte sedanti praediti sunt, sed, ex idiosyncrasia aliqua aegrotae insita, effectus suos praestant.

Denique, causae praedisponentes, ad certum gradum extensae, vel delatae, vere excitantes fiunt. Ita evacuationes nimiae, vigiliae, et fatigatio, praeviae febres, calor magnus, &c. haud raro mali inferunt accessionem; ut etiam victus plenus, menses suppressi, et aliae plethorae causae.

Causas remotas jam breviter enumeravi; cum autem, quomodo genus nervosum in sanitate suis officiis fungatur, prorsus ignoremus; multo minus igitur intelligere possumus, quo pacto actiones morbidas hic et alibi obtinentes facit.

Causam

Causam igitur proximam ex toto praeteribo, aliisque de his rebus sapientioribus, vel qui se sapientiores credunt, investigandam relinquam.

P R O G N O S I S.

Et si visu saepe sit terribilis haec affectio, atque aegroti spectantibus in summo periculo versari videatur, attamen magis pertinax est, et diuturnus, quam periculosus morbus, et equidem vix unquam ex seipso lethalis, atque plerumque omni periculo vacat; sed aliquando in lethales morbos definit, quales abortus, epilepsia, apoplexia, febris acuta; nonnunquam etiam in nymphomaniam. Quo diutius permanfit, et quo gravior est, eo difficilior est curatu. Ea exempla, quae ex labe haereditaria oriuntur, semper sunt pertinacissima. Sed non raro, etiam in his, ex seipso cessat, et sine ope, adveniente senio, vel ex mutatione loci, diaetae, et vitae regiminis. Quae hoc laborant saltem rarius phlegmasiis afficiuntur.

R A T I O

DE HYSTERIA.

23

RATIO MEDENDI.

Consilia ad medendum praecipue accommodata duo esse videntur.

I. Paroxysmum ad finem quamprimum perducere.

II. Ejus reditui occurrere.

De quibus singulatim breviter disseram.

I. Ad primum consilium explendum, varia medicamenta, antispasmodica designata, in usu sunt. Horum nonnulla stimulant, alia sedant; inter sedantia, opium jure primum locum obtinet. Vires ejus diu lateque fuerunt confirmatae; sed libere adhiberi requirit, et tunc saepe paroxysmo ingruenti praevenit, vel, si jam inceperit, eum mitiorem breviorumque reddit. Si aegrotae non possunt deglutire, sub forma enematis,

D

mais, et satis magna quantitate, injiciatur. Dolendum est autem, quod intra fines arctiores tenemur quoad ejus dosem; non multum enim ferre possunt, sine effectus ejus intoxicantes experiendo, atque etiam postea pluria mala saepe facit, qualia vertigo, languor, nausea, vomitus, et deliquium, tremores, etiam gastrodynia, et totius corporis, et praesertim circa oculos, et nares, pruritus vix tolerandus; imo aliquando mania ejus usum secuta fuit. Cavendum etiam est, ne mos pravus ad id semper confugiendi aegrotae accrescat, qui, ventriculum et totum genus nervosum debilitando, paroxysmos crebriores faceret.

Cicuta, hyoscyamus, et alia narcotica, etiam suos laudatores habuerunt; sed opii vires longe istis eorum praestant.

Moschus—vires magnas antispasmodicas tenet. Possit exhiberi in istis casibus, quibus opium, vel nullos, vel istos malos, edit effectus. Saepissime autem nos fallit; sed utrum a vetustate, vel ab adulteratione, vel denique quia nimis parce detur, incertus haereo.

Camphora.

Camphora.—Haec pro efficacia ejus contra spasmos jampridem fuit celebrata ; sed non tam immediate agit, ac priora, et igitur rarius ea utuntur medici ad paroxysmum praecavendum ; sed in quibusdam casibus utilissima deprehenditur ad hoc consilium, si quando paroxysmi frequentissime per plures dies redintegrantur, ubi hos mitigat vel ex toto depellit. Saepius autem, adversus symptomata hysterica anomala, sive solitaria, eum adhibemus, et praecipue contra cephalalgiam gravem.

Aqua tepida.—Haec variis formis adhibetur, sed pediluvium plerisque aliis praestat. Hoc aliquando paroxysmum solvit ; raro autem per se adhibetur. Egregius Whytt tussis hystericae mentionem iniecit, manuum in aqua tepida immersione curatae. Fomentationes, vice ejus, aliquando usurpari possint.

Evacuationes.—Si corporis habitus sit plenior, et praesertim si cerebrum, vel pulmones afficiantur, hae multum profunt. Atque, hoc in casu, sanguinis missio revera optimum fit antispasmodicum remedium ; aliquando ipsa paroxysmum solvit ; vel, si non, alia tamen antispasmodica, quae

quae sequuntur, tutiora atque efficaciora reddit. Sanguis autem nunquam, nisi cautissime, est detrahendus. Plethoram enim, atque debilitatem, certissime auget, et igitur reditui insultum favet.

ANTISPASMODICA STIMULANTIA.

Sales alcalini volatiles.—Hi vel per se dantur, vel simul cum aromatibus, vel cum foetidis, ut in sp. vol. aromatico et foetido videre est. Haud raro paroxysmum finiunt; si autem tam longe progressus fuerit, ut deglutitionis facultas perdita sit, saepe praeclaros effectus edunt naribus admoti.

Æther,—et praesertim vitriolicus, forte omnibus aliis antispasmodicis palmam aufert; sed satis magna quantitate exhiberi necesse est, nec minori, quam drachma, cum aq. q. s. commistata—Externe adhibitus etiam affectus topicos saepenumero arcet; quales cephalalgia, singultus, et alii id genus.

Gummi

Gummi foetida.—Omnium horum valentissimum est asafoetida. Possint exhiberi substantia, vel potius, in tinctura, utpote magis subito agentia sub hac forma. Majori etiam quantitate detur tinctura, quam solitum est; uti ad ʒss. vel plus, pro dosi. Sub forma enematis etiam dantur gummi foetida.

Plura alia remedia, pro antispasmodicis, fuerunt usitata; sicuti valeriana sylvestris, castoreum, oleum animale et succini, odores foetidi naribus applicati, quales fumus nicotianae, plumarum semiustarum, vel asafoetidae, et similia: Flores cardamines, acida, et praesertim vegetabilia, magnis dosibus, spiritus destillati, &c. Electricitas nuper plurimum fuit laudata, et saltem globum hystericum saepius dispulit.

Terror, et alia animi pathemata, qualia horror, et animi ad aliquam rem attentio fixa, saepius aggressui praecaverunt. Hoc modo operantur frigidae super aegram aspersio, amuleta, fascini, incantamenta, et similia; scilicet menti horrorem incutiunt, et attentionem ejus infingunt; et valeant, quantum valere possunt, periculo enim vacant; hoc autem minime dici potest

test de terrore exitando ; nequaquam enim ejus gradum certum, ita ut nec ultra nec citra sit, inferre possumus ; et saepenumero fatuitatem, maniam, epilepsiam, et ipsam mortem, tulit. Igitur vix aut ne vix quidem adhibendus est.

Semper summi momenti est, ut aegra ipsa accessionibus quam maxime resistat, et ita consuetudinem infringat ; conamina ejus saepe plus valebunt, quam omnia et fortissima nostra medicamenta ; si enim aegrae animus paroxysmo ingruenti cedit, tanquam ad propensitatem, (et quod saepe accidit, ubi morbus inveteravit,) frustra curationem expectabimus.

II. Paroxysmo soluto, proximum est, ut ejusdem recursui prohibeamus.

Ad hoc, imprimis necessarium est, ut causas excitantes, cum hoc fieri potest, sedulo et curiose effugiamus.

Quo hoc faciendum est, ex earum enumeratione, quam supra tradere curavi, satis manifestum erit ; sed cum hoc, inter munia vitae necessaria, vix fieri potest, restat, ut ad eas, quae corpus, ad motus spasmodicos suscipiendos, proclive

clive reddunt, animum nostrum praecipue vertamus.

Si autem plethora in causa sit, detractio sanguinis, eandem minuendae, et igitur systema minus mobile reddendi causa, conveniet; sed minime frequentius celebranda est; ita enim, cum debilitatem tum plethoram augendo, paroxysmorum reditui quam maxime favemus, et eorum violentiam atque pertinaciam adaugemus. Alvum igitur cathartidis refrigerantibus saepius ducere praestat, et hac via plethorae obviam ire; neque haec autem saepius, quam necessarium videbitur, usurpanda; imprudenter enim adhibita, eadem incommoda, quae ipsa venaesectio, faciunt. Aliqui faudent setacea et fonticulos, praecipue circa lumbos; sed haec non tam certam vel immediatam ferunt opem, et plus incommodi facessunt aegrotae.

Sed his omnibus longe antecedunt exercitatio, et abstinencia; diaeta sit parca, et ex vegetabilibus confecta; vel, si haec stomacho noceant, ex lacte, vel cum parco cibo animali; et, pro potu communi, utatur liquoribus tenuissimis; sicuti aqua pura, serum lactis, cerevisia tenuis, lactebuty-

ebutyrtum, &c. Sed omnes mutationes subitae in diaeta evitandae sunt. Hemorrhagiae suppressae sunt restaurandae.

Quando a debilitate seminium ortum ducat, methodus curatoria fere prorsus contraria est adhibenda. Imprimis, causae ejus variae sunt amovendae, sicuti hemorrhagiae, &c.

Systemati universo tonus est reddendus; et, ad hoc, ista medicamenta vulgo tonica dicta utilissima sunt. Vel a regno vegetabili, vel a minerali comparantur. E vegetabilibus, multa et varia in usu fuerunt; et vel sunt amara, vel astringentia; amara sunt, qualia flores chamaemeli, radix Gentianae, et Cursutae, summitates Centaurii minoris, cortices et folia Aurantiorum, Columbo, Absynthium, &c. Vel substantia dantur, vel sub forma tincturae, vel infusi frigidi in aqua, vel vino; gratiora fiunt, adjunctis aromatibus. Astringentia etiam varia sunt; sicuti gallae, tormentilla, bistorta, &c. Et amara, et astringentia tonica potentia sunt, et adeo innocua, ut plerumque per tempus longum, et magna quantitate, adhiberi possint. Amara autem, nimis diu ingesta, aliquando narcoticas vires

vires edunt, et stomachi, et totius systematis, vires frangunt.

Caeterum, cortex Peruvianus his omnibus palmam manifeste praeripit ; hic adeo efficax jam diu fuit inventus, ut vix in ullo casu hysteriae ex toto negligatur, cum morbus a relaxatione proficiscatur ; virtutes ejus, ab amaro, et astringente, et forte etiam aromatico principio, pendent. Idonea quantitate, et praesertim sub forma pulveris, vel electuarii, datus, optimos effectus tonicos semper edit. Stomachum et intestina roborat, appetitum adauget, acorem, inflationem, et sordes praecavet, aut corrigit ; totum systema firmitus, et minus mobile reddit. Si non ferri potest pulvis ejus, cum fructu usurpabitur infusum frigidum, vel in aqua pura, vel aqua calcis, vel potius in vino rubro Lusitanico, vel Burdegalensi ; vel denique ejus tinctura adhiberi possit ; sed cavendum est, ne menstruum spirituosum consuetudinem pravam aegrotae inferat. Cum amaris, et astringentibus, saepe cum felice effectu conjungitur.

Quaedam potentissima astringentia a regno minerali obtinentur.

E

Acida

ebutyrationum, &c. Sed omnes mutationes subitae in diaeta evitandae sunt. Hemorrhagiae suppressae sunt restaurandae.

Quando a debilitate feminium ortum ducat, methodus curatoria fere prorsus contraria est adhibenda. Imprimis, causae ejus variae sunt amovendae, sicuti hemorrhagiae, &c.

Systemati universo tonus est reddendus; et, ad hoc, ista medicamenta vulgo tonica dicta utilissima sunt. Vel a regno vegetabili, vel a minerali comparantur. E vegetabilibus, multa et varia in usu fuerunt; et vel sunt amara, vel astringentia; amara sunt, qualia flores chamaemeli, radix Gentianae, et Cursutae, summitates Centaurii minoris, cortices et folia Aurantiorum, Columbo, Absynthium, &c. Vel substantia dantur, vel sub forma tincturae, vel infusi frigidi in aqua, vel vino; gratiora fiunt, adjunctis aromatibus. Astringentia etiam varia sunt; sicuti gallae, tormentilla, bistorta, &c. Et amara, et astringentia tonica potentia sunt, et adeo innocua, ut plerumque per tempus longum, et magna quantitate, adhiberi possint. Amara autem, nimis diu ingesta, aliquando narcoticas vires

vires edunt, et stomachi, et totius systematis, vires frangunt.

Caeterum, cortex Peruvianus his omnibus pal-
mam manifeste praeripit ; hic adeo efficax jam
diu fuit inventus, ut vix in ullo casu hysteriae
ex toto negligatur, cum morbus a relaxatione
proficiscatur ; virtutes ejus, ab amaro, et astrin-
gente, et forte etiam aromatico principio, pen-
dent. Idonea quantitate, et praesertim sub for-
ma pulveris, vel electuarii, datus, optimos effec-
tus tonicos semper edit. Stomachum et intes-
tina roborat, appetitum adauget, acorem, infla-
tionem, et sordes praecavet, aut corrigit ; totum
systema firmitus, et minus mobile reddit. Si
non ferri potest pulvis ejus, cum fructu usurpa-
bitur infusum frigidum, vel in aqua pura, vel
aqua calcis, vel potius in vino rubro Lusitanico,
vel Burdegalensi ; vel denique ejus tinctura ad-
hiberi possit ; sed cavendum est, ne menstruum
spirituosum consuetudinem pravam aegrotae in-
ferat. Cum amaris, et astringentibus, saepe
cum felice effectu conjungitur.

Quaedam potentissima astringentia a regno
minerali obtinentur.

E

Acida

Acida mineralia—et horum optimum est vitriolicum; et vel fluida forma adhiberi potest, ut in elixire vitriolico, ubi etiam aromatica adjunguntur, vel sub forma aluminis.

Ferrum.—Hoc metallum diu fuit celebratum, ob vires ejus astringentes, et roborantes. Ex eo praeparata plurima in usu sunt; omnia autem ad duo capita redigi possunt. Ad haec, in quibus metallum purum, vel parum calcinatum est; et ad haec in quibus cum acidis salibus conjungitur. Illius exemplum est limatura, hujus sal, martis. Limatura autem, sicut alia metalla, non agere videtur, nisi ex acido, in primis viis, cum ea conjuncto, et igitur forte praeparationes ejus salitae sunt anteferendae; utpote certius, et celerius agentes. Si ferri praeparata stomachum et intestina turbent, pauculae guttae L. L. cum singulis dosibus, dentur. Saepe etiam prodest, aromata iis jungere. Ferrum, vel per se, vel saepius cum tonicis vegetabilibus, porrigitur. Plures aquae minerales hoc metallo imbutae sunt, et igitur multum apud medicos celebrantur, in morbis a debilitate pendentibus; sicuti Bathoniensis, Hartfieldensis, Leigenensis, Spadana, Pyrmontana, et aliae; sed aër purus, oblectamenta varia,

varia, exercitatio, aqua frigida, et absentia a curis domesticis, et a luxu urbano, hic plus valent, quam ferri impraegnatio; etenim valde diluta est metalli solutio; quae autem certe aliquem effectum edit. Dr Wright credit, hoc metallum agere nervos stomachi firmando, et inde, per sympathiam, totum systema; sanguinem enim non intrabat, in experimentis ab illo institutis. Etsi autem conclusio ejus, sine dubio, recta est habenda, argumenta, quibus eam suffulcit, vix admitti possunt; ferrum enim sanguini inesse, chemici plane demonstrant. Nemo autem vires ejus roborantes, a mutatione aliqua huic immediate effecta, nunc dierum explicat.

Cuprum.—Hoc quoque diu fuit usitatum in hysteria, epilepsia, et similibus morbis; ob ejus vires astringentes, et tonicas; atqui, propter effectus ejus stimulant, quibus saepissime vomitionem violentam, atque etiam peiores consequentias ciēt, summa cura opus est, dum id exhibeamus; igitur ista praeparata, in quibus cum acidis jungitur, perraro interne adhibentur. Salibus neutralibus autem, et praesertim ammoniacis, adjunctum, ut in cupro ammoniaco, mitius evadit. Ex hoc formantur pil. e cupro Ph. Edin. quarum singulae semigranum continent,
et

et pilula una m. et v. fatis est pro adulto, primo capessere. Haec quantitas plerumque nauseam excitat, sed raro vomitum, vel diarrhoeam; vitriolum caeruleum etiam, a nonnullis, multum laudatur. Hoc exhibent similiter, ac cuprum ammoniacum; sed, ob ejus acrimoniam summam, vix tentandum est. Celeberrimus Cullenus opinatur, cuprum, per longum tempus usurpatum, eosdem malos, quos plumbum, effectus producturum.

Zincum etiam saepe adhibetur adversus hysteriam, et cum successu optimo, vel sub forma calcis, vel ab acido vitriolico solutum. Nuper etiam calx ejus, ab acido praecipitata, multum celebrata fuit: Hoc etiam, diu continuatum, aliquando effectus virulentos edidit.

Quantum regimen spectat, hoc proprie ductum, longe pars efficacissima medelae est; et cui igitur maximam attentionem praebere debemus. Cuncta enim materia medica, sine hoc, curationi impar, saltem per aliquod tempus, reperietur.

Omnis excessus et potus, et cibi, et praesertim apud coenam, cane pejus et angue fugiendus

duſ eſt. Sed non tantum quantitas, verum etiam qualitas ingeſtorum, reſpicienda eſt. Alimenta nutritia, et concoctu facilia ſint, et ſtomacho aegrotæ convenientia; huiusmodi ſunt omnia genera carnis teneriora, et aſſata coctis præſunt, et ſolida fluidis; cibi ſaliti, acidi, inflantes, uti pleraque vegetabilia, etiam pingues, caſeus, ſimileſque, vitari debent; quia non multum nutrimenti habent, atque, ventriculo et inteſtinis debilibus, aegrius concoctu ſunt, et igitur malum pertinacius et gravius reddunt. Quæ vegetabilia aegrotæ magis conveniunt, ſunt farinacea. Panis bene coctus, et rite fermentatus ſit.

Potio aegrotæ ſit vel aqua pura, vel cum vino rubro Luſitanico, vel Burdegalenſi admixto; vel, ſi ventriculus debilis ſit, et vina fermentationem acidam ſubeant, ſpiritus vini Gallici, vel Genevenſis, aquæ ſit additus; pro potu, etiam bibat aquas ferratas, vel aquam calcis, cum vel ſine lacte. Vix ulli liquorum ex byne confectorum conveniunt, propterea quod aceſcunt, atque ærem in ventriculo evolvunt, multam moleſtiam faceſſentes; cereviſia autem Londinenſis, *Porter* dicta, et præcipue ſi vetuſtior, atque
bene

bene lupulata fuerit, hinc excipi meretur, utpote plerisque conveniens, et neque aërem, neque acorem generans; sed et ventriculum roborans, et nutrimentum praebens, et sitim sedans. Unum duosve vini rubri vetusti cyathos aliquando fumant; a theae, et coffeae usu, autem prorsus abstineant; hae enim vim narcoticam, et sedativam, Culleno et Whytt iudicibus, habent*.

Exercitatio.—Haec multum prodest, in omnibus morbis a debilitate ortis; stomachum et intestina roborat, concoctionem, sanguificationem, circulationem, et omnes secretiones et excretiones promovet, et animum, moestum et anxium, laxat et delectat. Plura ejus sunt genera, et omnia diversis temporibus possint tentari; sed reliquis forte praestat equitatio, quae, scilicet minus defatigat, quam ambulatio; corpus autem magis agitat et conquatit. Exercitatio autem non, nisi stomacho inani, usurpari debet, nec ad sudorem, vel multam defatigationem, sit delata. Si magna debilitas impediat, quo minus ambulatione,

* Vid. Cull. Materia Medica, et Whytt on Nervous Diseases.

latione, vel equitatione utatur, navigatio, si convenienter adhiberi potest, multum commodi pollicetur. Rheda aperta etiam vehi potest aegrotata, super viam planam et aequalem.

Etiam fricentur probe et saepe abdomen, crura, et brachia, pannis laneis, vel strigili. Haec enim exercitationis species minime aspernanda est, et quae non parum systema roborat, fluidorum progressum accelerat, perspirationem auget, et imprimis utilis est, quando intestina debilitate laborant. Aegrotata non, nimis diu, in lecto recumbat; in aëre sicco et frigidiusculo degat; et sub dio frequenter versetur; nihil enim corpus magis firmat; et, e contrario, vix ullum magis corpus laxat, vel debilius reddit, aëre calido et inquinato. Vestitus etiam minime negligendus est; purus, nitidus, et modice calidus debet esse, praecipue si intestina debilia sunt; nec aegrotata arctis vestimentis sese constringere debet, ad figuram justam (uti dicunt) conciliandam.

Animus delectari, et quam maxime alacris et quietus detineri, debet. Vix aliquid enim majores noxas systemati nervoso, et viribus concoctricibus

coëtricibus infert, timore, moerore, anxietate, et aliis id genus pathematibus.

Balneum frigidum etiam plurimum commo-
di praestat, et praesertim marinum, (quia hoc
corpus magis stimulat, et cum aere puriore
conjungitur), nec quicquam magis roborat sys-
tema nervosum, vel majorem vim systemati vas-
culoso impertitur. Sed per tempus satis lon-
gum adhiberi requirit, atque mane, ventriculo
inani, et quam citissime, peragi oportet, et pos-
tea pannis laneis fricetur totum corpus, et mo-
dica exercitatione utatur aegra. Sed nunquam
usurpandum est, ubi magna debilitas adest, vel
ubi viscera obstructa sunt, vel in plethora mag-
na; obesae quam macrae saepius eo utantur;
pro ejus effectibus est repetendum; si enim ca-
loris sensum per totum corpus, appetitum, et
animum erectiorem facit, in usu ejus perstare
debet; si vero sensus frigoris cum debilitate id
sequantur, ab eo abstineat.

Saepe omnia tentamina nostra cassa eveniunt,
et curationi imparia: Sed, etiam in talibus casi-
bus, spes non perdenda est; loci etenim, vel vi-
tae rationis, magna aliqua mutatione, et maxime
aetatis

aetatis incremento, plerumque certissime debellatur ; prioribus, scilicet, vim consuetudinis frangentibus, et posteriori systema minus mobile reddenti. Praecl. Gregorius, in praelectionibus suis clinicis, historiam foeminae tradit, quae valde fuerat obnoxia insultibus hystericis, qui autem tandem radicitus amoti fuerunt, ex aerumnis gravissimis domesticis ei incidentibus.

Opusculo nostro ita ad finem perducto, restat ut gratias quam maxime sincere reddam huiusce almae academiae Professoribus illustrissimis, ob praecepta plurima utilissima, quae ab illis per quadriennium acceperim, et ob urbanitatem insignem, quam mihi omnibus occasionibus demonstraverint. Diu vivant, et floreat, patriae, medicinaeque decus !

Etiam, quantum Andreae Duncan M. D. viro praestantissimo, et ab omnibus jure dilectissimo, propter documenta praecellentia, quae ab ejus praelectionibus optimis, et quibus interfuisse semper me juvabit, hauserim ; nec non ob curam, atque attentionem insignem, quibus ille (simul cum illustriss. A. Monro M. D.) me fe-

bre laborantem profecutus est, debeam, gratus animus semper recordabitur.

Quam maxime etiam devinctus fuerim Societatis Physicae Regalis fociis, ob sermones eorum doctos, utiles, et dulces, hanc occasionem lubentissime arripio confitendi.

F I N I S.

CORRIGENDA.

- P. 8. l. 23. *pro cutim lege cutem*
 30. 1. *pro exitando lege excitando*
 31. 15. *pro faudent lege suadent*

Med Hist
 W4
 E23
 1789
 M. 2

